

КЫРГЫЗ ДАСТАНЫ ЭР ЭШИМДЕГИ ЧАКЧЫЛДАР ЖАНА АЛАРДЫН КОЛДОНУЛУШУ

Даркан МАМАЖАНОВА

Магистратура, Түркология багыты

илимий жетекчиси:

Жард. доц. Др. ГӨКСЕЛ ӨЗТҮРК

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Элдик оозеки адабиятта, дастан түрүндө жазылган Эр Эшим поэмасы боюнча жүргүзүлгөн бул изилдөө, чыгармага байланыштуу грамматикалык изилдөө болуп эсептелет.

Бул дастан орто кылымдардагы тарых менен байланыштуу маалыматтарды ичине камтып, ошону менен бирге элдик адабият менен тил багытында изилдөө жүргүзгөн окумуштууларга аз да болсо чырак болуп жол көрсөтө алат. Изилдөө алты бөлүмдөн турат.

Киришүү бөлүмүн камтыган биринчи бөлүмдө Эр Эшим поэмасы жана анын автору жөнүндө маалыматтар берилгенден кийин экинчи бөлүмүндө Эр Эшим поэмасында автор жөнүндө жана Абдыкалык Чоробаев менен Тоголок Молдонун варианттарынын салыштырмасы берилген маалыматтар бар.

Ал эми үчүнчү бөлүмүндө тесктеги чакчылдар жалпысынан каралган жана грамматикасы иликтенди.

Төртүнчү бөлүмдө араб арибинде жазылган текстин транскрипциясы кыргыз арибинде жасалды.

Бешинчи бөлүмдө болсо тексттин жалпы индекси жана адам, уруу, жер жана жаныбарлардын аттарыны камтыган өзүнчө индекс берилди.

Изилдөөнүн акыркы алтынчы бөлүмүндө чыгарылган жыйынтык, маалыматтарга таянып жалпы мүнөздөмөлөр сунушталып, аягында колдонулган адабияттар берилди.

KIRGIZ DESTANI ER EŐİM'DEKİ ZARF-FİLLER VE KULLANIMLARI

Darkan MAMACANOVA

Yüksek Lisans, Türkoloji Dalı

Tez Danışmanı:

Yard. Doç. Dr. Göksel ÖZTÜRK

ÖZ

Halk edebiyatının destan formunda yazılan Er EŐim Destanı üzerinde yapılan bu çalışma, esere baęlı gramatik bir çalışmadır. Bu destan Kırgızların orta asırlara ait tarihi ile ilgili bilgiler içermekle birlikte halk edebiyatı ve dil alanında çalışan bilim adamlarına ışık tutacak mahiyettedir. Çalışma altı bölümden oluşmaktadır.

Giriş kısmını içeren birinci bölümde Er EŐim destanı ve müellifi ile ilgili bilgiler verildikten sonra **ikinci** bölümde Er EŐim destanının dięer varyantı ve müellifi hakkında, karşılaştırılmalı bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde, metindeki zarf-fiiller üzerinde durulmuş ve gramer incelemesi yapılmıştır.

Dördüncü bölümde ise, metnin transkribesi yapılmıştır.

Beşinci bölümde de, metnin genel dizini, kişi, boy, yer ve hayvan adlarını içeren ayrı dizin verilmiştir.

Çalışmanın son altıncı bölümünde ise, varılan sonuç, bilgiler ışığında genel bir değerlendirme sunulmuş, son olarak da, faydalanılan kaynaklar verilmiştir.

ABSTRACT

Darkan MAMAZHANOVA

Master, Department of Turkology

Supervisor:

Associate Professor Goksel OZTURT

ADVERBIAL PARTICIPLES IN KYRGYZ POEM ER ESHIM

This thesis researched on the epic Er Eshim written in folklore is a grammar research concerned to the research work.

This epic covers the information about history of the Middle Ages and it can contribute the scientists who research on the branch of folklore and language. The research consists of six parts.

In the first part which includes introduction there is information about Er Eshim and its author, in the second part the information about another variant and author is compared.

But in the third part, adverbial participles in the text are reviewed and its grammar is researched.

In the fourth part adverbial participles were done transcription and they were analyzed.

In the fifth part there is index of the text and there is also another index including name of people, tribe, place, animal.

In the last sixth part of the research there is conclusion, general valuation is suggested and there is also index of the literature.

АБСТРАКТ

Даркан МАМАЖАНОВА

Магистратура, Направление Тюркология

Научный руководитель:

Доцент Гоксел ОЗТЮРК

ДЕЕПРИЧАСТИЕ И ИХ РОЛЬ В КЫРГЫЗСКОЙ ПОЭМЕ ЭР ЭШИМ

Данная работа представляет собой грамматическое изучение поэмы Эр Эшим. Это поэма наряду с тем как содержит в себе информацию об истории кыргызов средневека, является также путеводителем для ученых, работающих в области народной литературы и языка.

Работа состоит из шести частей. Первая часть, которая включает также вступительную часть, дает информацию о поэме Эр Эшим и его автора. Затем во второй части дается сравнительная информация о другом варианте и автора поэмы Эр Эшим.

В третьей части изучается деепричастие и производится грамматическое исследование текста.

В четвертой части были сделаны транскрипции текста. В пятой части даются общие индексы текста, а также его отдельные индексы, как названия человека, роста, места и животных на заключительной шестой части этой работы, дается общий анализ на основе полученных выводов. И в конце дается список использованной литературы.

